

Laca Tijdingen

*Driemaandelijks Tijdschrift van Laca
Geschied - en Heemkundige Kring van Laken
Jaargang 1 - Nummer 1 - september 1989*

Laken

*Wapen van de Koninklijke
Residentie Laken
Koninklijk Besluit van 20 april 1857*

LACA
Geschied- en Heemkundige
Kring van LAKEN.

T I J D I N G E N

1e Jaargang nr. 1
september 1989

TEN GELEIDE.

Onze kring LACA is blij hiermede aan zijn leden het eerste nummer van zijn "Tijdingen" te kunnen aanbieden. Het is bescheiden, maar wij zijn zo vermetel te hopen dat het in de toekomst beter zal worden.

Inhoudelijk bevat het tijdschrift vooralsnog geen origineel wetenschappelijk werk. Maar het was onze bedoeling interessante stukjes te brengen met leuke (denken wij althans) informatie en documentatie. Ook wilden wij sommige gegevens inventariseren om aldus aan te zetten tot verdere studie van het Laken van weleer.

Later hopen wij materiaal te brengen met de medewerking van historisch of linguïstisch geschoolden maar ook met amateurs die misschien meer kennis hebben dan de wetenschappers. Of nog met gewone Lakenaars die leuke anecdoten in petto hebben, zoals één van onze leden die kan vertellen over de "honnensjeitbaaiter" - hondenstaartbijter - die deze aanhangsels afbeet omdat er wormen zouden in gezeten hebben ! Gaarne zouden wij kunnen rekenen op de medewerking van onze lezers. Want zij beschikken ongetwijfeld over schatten gegevens.

Wat de vormgeving betreft hebben wij het moeten redden met de luttele middelen waarover wij beschikken. Ook in deze zullen wij pogen verbeteringen aan te brengen.

Wij gaan dus in zee en hopen : "ad multos annos".

LACA.

EEN BRIEF AAN DE KONING

In LACA zitten leden met een verzameling originele documenten die betrekking hebben op Brussel, Laken en hun geschiedenis.

Zo is er de Heer Gustave Abeels wiens naam geregeld voorkomt in werken over Brussel. Zo nog recentelijk in een verschenen boek : "Het Gewest Brussel. Van de oude dorpen tot de Stad van nu" (met een artikel van de Heer Abeels), georganiseerd ter gelegenheid van de tentoonstelling in het Gemeentekrediet. Zijn (uitgebreide) collectie prentkaarten (o.m. van Laken) bevinden zich in het Gemeentekrediet.

Maar LACA heeft nog andere noeste werkers en snuffelaars. Zo bezit de Heer Capron een geweldige verzameling originele documenten die betrekking hebben op de Belgische Koninklijke Familie. Hij publiceerde onlangs de tekst van "Lettres de Charlotte (Prinses van België en Keizerin van Mexico) à Leopold (II haar broer) 1850/1868" (waarvan hij de oorspronkelijke stukken bezit).

Hij koestert met liefde een dagboek van Marie-Henriette, echtgenote van Leopold II, door haar zelf met miniatuurakwarellen verlucht. Ook bewaart hij een hele reeks brieven van Leopold I.

En wij zijn blij de tekst van een van die brieven te kunnen publiceren. Een hele bijzondere brief ! Met name deze waarin hij (42 jarig-weduwenaar) de (minderjarige) Louise Marie bedankt omdat zij er in toestemde met hem te huwen. Wij drukken de brief af in de originele Franse tekst omdat het over een historisch document gaat.

LACA.

Bruxelles, le 4 juin 1832.

Madame !

Votre Altesse Royale en consentant à m'accorder Sa main, me comble de bonheur et me fait espérer l'avenir le plus heureux.

Je connais toute l'étendue du sacrifice que Vous faites, en quittant un cercle de famille dans lequel Vous êtes si heureuse, mais je Vous supplie de ne pas considérer l'évènement qui fait mon bonheur de cette manière. Loin de Vous arracher à ces relations qui Vous sont si chères, à de titres si sacrés, tout mon désir et toute ma sollicitude, sera de Vous rendre cette séparation aussi peu sensible que possible.

Mon espérance est, que nous ne formerons qu'une seule famille, et tout le changement qui résultera de la nouvelle position des affaires, ne doit être, que de transformer un fidèle et éprouvé ami, en un nouveau membre de cette excellente famille.

Ce sera l'occupation constante de toute ma vie, d'étudier ce qui pourra assurer Votre bonheur, et j'ose l'affirmer quel que soit l'avenir que le sort nous prépare, jamais, Vous ne verrez de variation dans mon caractère, et toujours Vous trouverez en moi, le même dévouement pour Vous. J'en appelle à la Reine Votre excellente mère, elle me connaît assez longtemps pour pouvoir me juger avec impartialité.

Puisse la franchise avec laquelle je Vous parle, faire quelque impression sur Votre excellent coeur, et diminuer et calmer les appréhensions que trop naturelles, que Vous donne l'idée de la séparation de Votre bien aimée famille. Jen'ose pas prolonger ma lettre d'avantage et je la finis en suppliant Votre Altesse Royale d'agréer l'hommage de mon tendre et respectueux dévouement.

Leopold. R. (Rex of Roi).

BRUSSEL OP HET EINDE VAN DE 18° EEUW.

Daniël VAN KRIEKINGE is een verwoed postkaartenverzamelaar en tevens, hoe kan het anders, een actief lid van LACA. In Brusselse kronieken kwam hij de trieste lotgevallen van een naamgenoot, Guillaume VAN KRIEKINGE op het spoor. Wie weet één van zijn verre voorzaten. Vooraleer Daniël Van Kriekinghe het drama vertelt, schetste hij eerst het historisch kader waarin het plaatsvond.

Nadat de Oostenrijkers in 1792 uit de "Belgische Provincieën" verjaagd werden, kwamen er in Brussel twee elkaar heftig bekampende partijen op. Beide partijen werden aangevoerd door een advocaat :

Aan de ene kant - Jan-Frans VONCK, een "progressist", die openstond voor het ideeëngoed uit Frankrijk. Zijn partijgangers werden de "Vonckisten" genoemd. Men mag stellen dat VONCK de eerste liberaal was in onze gewesten.

Aan de andere kant - Heintje VANDERNOOT, een conservatief, wiens vrienden de naam "Statisten" meekregen. VANDERNOOT mag beschouwd worden als de stichter van de Katholieke partij in België.

Deze tegenstelling bracht een eerste kloof teweeg onder de bevolking en lag tevens aan de basis van een terreurperiode, die zich vooral in Brussel openbaarde. Inderdaad, de Vonckisten werden vervolgd door de aanhangers van VANDERNOOT, die vooral steun kregen van de clerus en de boeren uit de buitenwijken van Brussel.

Liefdesdrama :

Guillaume VAN KRIEKINGE (of VAN KRIECKEN), een jongeman afkomstig uit WEZEMAAL, werkte destijds in Brussel als schrijnwerker in de lijnwaadfabriek WALCKERS. Hij werd verliefd op het meisje Babet, een wees die onder voogdij was geplaatst van haar oom, een kapucijnermonnik. Toen VAN KRIEKINGE de hand van juffrouw Babet aan de geestelijke vroeg weigerde die echter zijn instemming tot het huwelijk te geven. Vanaf dit ogenblik koesterde Guillaume een diepe wrok tegen de pater.

Die wrok kwam een tijdje later tot uitbarsting toen er op de Grote Markt in Brussel een processie gehouden werd waarin de kapucijnermonnik het vaandel van de Heilige Maagd Maria droeg. Zodra VAN KRIEKINGE de monnik in het oog kreeg, werd hij zo woedend dat hij hem allerlei verwensingen naar het hoofd slingerde. De omstaanders, in de waan dat de scheldwoorden tot de Heilige Maagd gericht werden, stormden op hem af. De onverlaat kon zich echter in het Stadhuis verschuilen. Maar niet voor lang.

De woeste menigte brak met geweld de deuren van het wachthuis open, overmeesterde de man en sleurde hem naar de Grote Markt.

Daar kreeg hij een koord rond zijn nek om aan een lantaarnpaal opgehangen te worden. De koord brak echter en VAN KRIEKINGE viel half dood op de grond. Daarmee was de wraaklust van de massa evenwel nog niet gestild. Een militair die zich tussen de massa bevond trad naar voor, greep naar zijn sabel en wou de jonge man meteen onthoofden. Het staal schampte echter af en rukte slechts de kin van het hoofd. Uiteindelijk werd de karwei opgeknapt met een zaag ! Het hoofd werd op een staak gespiest en men zulkde ermee langs de straten en toonde het in de kroegen....!

Dit passionele drama had nooit kunnen gebeuren zonder het toen heersende fanatisme.

Daniel VAN KRIEKINGE.

Bibliografie :

- Louis HYMANS in "Bruxelles à travers les âges" tome 2
- Jean FRANCIS in "Les belles histoires de Belgique" - PP 24/8/1972
- Jean FRANCIS in "Nos Quartiers Bruxellois" - Belgique N° 1 20/04/1989

BEELDHOUWERK EN VERSIERINGSKUNST IN LAKEN.

=====

INLEIDING.

Rondwandeland in hetgeen vroeger de gemeente LAKEN was, valt het op hoeveel beeldhouwwerk daar aanwezig is. Iedereen kent uiteraard het gedenkteken voor Leopold I en de Ode aan de Arbeid van Constantin Meunier. Maar daarnaast bevinden er zich tientallen werken die aandacht verdienen. Meerdere beelden die men in Brussel tegenkomt werden trouwens door beeldhouwers gemaakt, zonder dat de voorbijganger er zich van bewust is dat de auteurs ervan ook heel wat van hun werken in LAKEN staan hebben.

Zo het standbeeld van Maria van Bourgondië en haar man aan het stadhuis van Brussel, het ruitersstandbeeld van Leopold II aan het Troonplein en het vierpaardenspan op de triomfboog in het Jubelpark, die alle werken van Thomas VINCOTTE zijn. Zo aan de Kleine Zavel het standbeeld Brederode van Antoine VAN RASBOURG en Willem de Zwijger van Charles VAN DER STAPPEN. En buiten Brussel, de welbekende monumenten van Van Eyck en Hans Memling in Brugge en Jacob Van Maerlant in Damme : werken van Henri PICKERY. En Rubens op de Groenplaats in Antwerpen van Willem GEEFS. Allen werkten aan het Leopold I-monument.

Bij nader toezien valt het op dat er van de meeste Belgische beeldhouwers uit de eerste helft en het midden van de 19e eeuw werken in LAKEN staan. Het waren meestal voor het hof en de overheid werkende kunstenaars. Denk maar aan Gilles Lambert GODECHARLES (1750-1835) die aan en in het Koninklijk Kasteel van Laken werkte (zie in Hoofdstuk III de bijdrage over de vorige ere-poort van het Koninklijk domein). Ook aan Willem GEEFS (1805-1883) die het centrale beeld van Leopold I beeldhouwde (zie Hoofdstuk I) en die meerdere werken op het kerkhof plaatste. En Karel August FRAIKIN (1817-1893) van wie er ook enkele op die begraafplaats staan.

Toen de beeldhouwkunst een opleving kende in de tweede helft van de 19e eeuw, kreeg een aantal jongere kunstenaars de gelegenheid hun kunne te bewijzen door mee te werken aan de versiering van Brussel (Kleine Zavel, Museum voor Schone Kunsten, Warande, Grote lanen, versiering van het stadhuis, enz.). Ook in LAKEN mochten er een tiental werken aan het Leopold I-monument (zie Hoofdstuk I). Het zijn geen wereldberoemden, maar meerdere van hun werken bevinden zich ook in buitenlandse musea. En de jongste, Vincotte (1850-1925), geniet ongetwijfeld internationale faam.

Nadien plaatsten nog meerdere kunstenaars hun beelden in LAKEN. Niet alleen de overbekenden, zoals Constantin MEUNIER met een belangrijk werk "Monument aan de Arbeid" (Hoofdstuk I) en Jef LAMBEAUX met zijn "Worstelaars" (Hoofdstuk III : Beelden in en aan openbare gebouwen, e.d.).

Maar tijdens het interbellum kregen de beeldhouwers de kans massaal hun kunnen uit te stallen. Met name in 1934/1935 bij het maken van beelden die aan de paleizen van de wereldtentoonstelling 1935 moesten prijken (zelfde hoofdstuk III).

Tijdens en na de tweede wereldoorlog heeft nog een schare kunstenaars gewerkt aan de versiering van de voorgevel van de Onze-Lieve-Vrouw-Kerk van LAKEN.

Trouwens er staan in LAKEN niet alleen monumenten waar meerdere kunstenaars aan werkten. Er staan heel wat monumenten waaraan beeldhouwers alleen of met een paar aan gewerkt hebben. Een droge opsomming ervan werd niet gegeven omdat die al gauw zou gaan vervelen.

Dat patrimonium beeldhouwwerk werd nog niet geïnventariseerd en het kwam mij voor dat zulks interessant zou zijn om aldus de aandacht van de burgers op dit cultureel vermogen te vestigen. Ik heb dus aan heel wat opzoekings- en compilatiewerk gedaan en gepoogd het op een originele manier te benaderen (door bijvoorbeeld bepaalde anecdoten uit te diepen omdat zij naar LAKEN verwijzen). Tenslotte heb ik tijdens mijn zoektochten gemerkt welk een schat beeldhouwwerk en versieringskunst er in LAKEN aanwezig is, aan en bij privéwoningen (zoals in gans het Brusselse trouwens). Deze werken, die nergens geboekstaafd zijn, verdienen zonder enige twijfel de aandacht (gearne zou ik kunnen bekomen dat zij niet zonder meer zouden kunnen verdwijnen bij afbraak, renovatie of dies meer). Vele gegevens over de beeldhouwers of andere kunstenaars heb ik vooralsnog niet gevonden, (noch de bouwvergunningen in het Archief van de stad Brussel, noch de kadastrale documenten vermelden de auteurs van de versiering of de beeldhouwwerken). Toch leek het mij goed deze werken al te inventariseren. Misschien kunnen kunsthistorici of leden van Laca later er meer over ontdekken.

Tenslotte nog deze opmerking : in onderhavig artikel wordt geen beeldhouwwerk behandeld dat zich in het Koninklijk Domein bevindt. Het publiek kan deze werken immers toch niet bezichtigen. Evenmin wordt een beschrijving gegeven van beeldhouwwerk dat op het kerkhof van Laken staat. Dat is immers het jachtterrein van de Vereniging voor funeraire archeologie "Epitaaf", die er binnenkort een uitgebreid boek zal aan wijden.

J. DILLEN.

INHOUD

- I. Monumentale werken
Leopold I - Arbeid - de Brouckère - Neptunus - Kanaal
Biografieën beeldhouwers
- II. Nog gedenktekens en standbeelden
Max - Bockstaël - Brugmann - Copernicus - Foch -
Oorlogsgedenktekens
Biografieën
- III. Beelden aan en in overheidsgebouwen e.d.
Tentoonstellingspaleizen - Heizelstadion - Vlaams meisjeslyceum - Frans meisjeslyceum - Lakense Haard - Laatste gemeentehuis - Vorige erepoort kasteel - Sint - Annakazerne - Bruggen
Biografieën
- IV. Religieuze kunst (in kerken en kapellen)
Kerken : O.L.V.-kerk - Heizel - Verregat
Kapellen : St.-Anna, Mallerystraat
Biografieën
- V. Leeuwen en leeuwinnen
- VI. Kunst in metrostations
Biografieën
- VII. Beelden en versieringskunst aan en bij privé-gebouwen
Grote lanen - overige straten
- VIII. Diversen
Fontein - Granietzuil - Poort Mallery - Zaaier - Zen

Bibliografie. (belangrijkste bronnen).

- Arto/Tommelein : Biografisch woordenboek der Eelgische kunstenaars van 1830 tot 1970, Brussel 1979.
- Bénézit E. : Dictionnaire critique et documentaire des peintres, sculpteurs, dessinateurs et graveurs de tous les temps et de tous les pays, Paris heruitgave 1976.
- Beeldhouwwerken en assemblages 19e en 20e eeuw (in) het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, 1986.
- Bibliographie Nationale, Brussel, 1866-1987.
- Cosijn, A. : Laeken ancien et moderne, Brussel 1904.
- Dalemans, R. : Honderd jaar plastische kunsten in België; Brussel 1986 (1883-1914) en 1988 (1914-1945).
- Des Marez, G. : Guide illustré de Bruxelles, Brussel 1982.
- Devigne, M. : Musée Royal des Beaux-Arts de Belgique. Catalogue de la sculpture, Brussel 1923.
- Epitaeaf : Vereniging voor funeraire archeologie (officieuze informatie).
- Goedee, M. : De standbeelden van het Brusselse stadhuis, Brussel 1985.
- Grote Winkler Prins Encyclopedie, Amsterdam-Brussel 1979-1984.
- Hasquin, H. (o.l.v.) : Dictionnaire de l'histoire de Belgique, Brussel 1988.
- Kerkhove, M. : Louise van Orleans, Tielt 1988.
- Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Brussel : (officieuze informatie).
- Legrain, P. : Le dictionnaire des Belges, Brussel 1981.
- Loze, P. (o.l.v.) : Guide de Bruxelles XIXe et Art Nouveau, Brussel 1985.
- Meirsschaut, P. : Les sculptures en plein air à Bruxelles. Brussel 1900.
- Monteyne, A. : T'Serclaes. Een Brusselse familie, Brussel 1987.
- Musea Nostra/ Museum voor Moderne Kunst Brussel 1988.
- Nationaal Biografisch Woordenboek, Brussel 1964-1987.
- Pierron, S. : Sculpture en Belgique de 1830 à 1930, Brussel 1934.
- Roberts-Jones-Popelier, F. : Kroniek van een Museum(KMSK) Brussel 1987.
- Stadsarchief van Brussel.
- Van Nieuwenhuysen, P. : Gids voor Oud-Brussel, Brussel 1988.
- Wauters, A. : Histoire des environs de Bruxelles. (Livre sixième), Brussel heruitgave 1972.
- 150 jaar Belgische Kunst in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten van België, Brussel 1980.

BEELDHOUWERK- EN VERSIERINGSKUNST IN LAKEN

I. MONUMENTALE WERKEN.

1. Monument Leopold I.

- Vorstenhuisplein (in het park van Laken tegenover het Koninklijk Kasteel).
- Neogotische veelhoek met negen zijden. De negen kolommen schragen evenveel gotische bogen en worden bekroond door pinakels met nissen, allegorische beelden en troonhemels; hierboven werden leeuwen aangebracht met wapenschilden van de provincies. Architect De Curte.
- Onthulling. 21 juli 1880 (vijftigjarig bestaan van België) in tegenwoordigheid van Leopold II en een talrijke menigte.
Een zekere Joseph Duysburg (naar wie later een straat in Laken en in Jette zal genoemd worden) leidde het kinderkoor dat patriottische liederen uitvoerde.
Een dochter van Leopold II, Prinses Stefania (nog een Lakense straat) was aanwezig, samen met haar verloofde Aertshertog Rudolf van Oostenrijk-Hongarije, met wie zij enige tijd later huwde. Dat huwelijk was voor de prinses ver van gelukkig. Haar gemaal was haar geregeld ontrouw. Het is tenslotte tragisch geëindigd in Mayerling, waar Rudolf zich zelfmoordde samen met een minnares, de zeventienjarige Mary Vetsera (1889).
Naar Rudolf werd in 1880 ook een Lakense straat genoemd. Maar pas in 1919 (na de nederlaag van Oostenrijk-Hongarije) werd die straatnaam gewijzigd (in Mooreledeestraat).
- gerestaureerd in 1977-1978.

Leopold I (Koburg 1790 - Laken 1865).

Welbekende eerste koning van de Belgen. Dus slechts kort een levensoverzicht. Lutheriaan, van Duitse origine, engageert zich in het Russisch leger. In 1816 huwt hij met de kroonprinses van Engeland, die echter een jaar later overlijdt. Hij weigert de kroon van Griekenland in 1830, maar aanvaardt - na enige aarzeling - deze van België (enigzins beïnvloed door een zekere Jules Van Praet, afgezant van de Belgen; (die later zijn medewerker en deze van zijn zoon Leopold II werd). De eedaflegging gebeurde 21 juli 1831, sindsdien Nationale Feestdag. Hij huwde in 1832 met Louise-Marie, dochter van de Franse Keizer (1812-1850). Hij leidde België doorheen de eerste jaren van de onafhankelijkheid, bracht orde en stabiliteit, en voerde de monarchale traditie in.

Het graf van een buitenechtelijk kind.

Anecdotisch kan verteld worden dat het gedrag van Leopold I niet onbesproken was. Getuige daarvan is (naast zijn talrijke verborgen avonturen) zijn publiekelijke ontrouw met ene Arcadie Claret. Om deze liefdesaffaire met de Koning te verdonkeremanen huwde zij met ene Frederik Meyer (1845), die meteen met de noorderzon verdween. Er werden twee onwettige kinderen geboren (Georges en Arthur) die, zoals hun moeder, in de adelstand verheven werden (Meyer von Eppinghoven, later d'Eppinghoven). Een van de bastaards ligt nog op het kerkhof van Laken begraven.

Dit is geen roddelverhaal, want het behoort tot de geschiedenis. Het heeft zelfs geleid tot politieke verwickelingen, want het volk en de politici waren anti-Meyer gezind. Er kwamen zelfs opstootjes en Jules Van Praet (nog eens hij) moest zijn diplomatieke behendigheid aanwenden om de problematiek op te lossen. Van Praet was zo belangrijk voor de eerste koningen dat, op voorstel van Leopold II, een laan naar hem genaamd werd. Ook een brug draagt zijn naam.

- Beschrijving van het monument :

- Standbeeld koning in marmer (door Willem Geefs) (*) hier met linkerhand op een degen, een steek in rechterhand en met wijde scoudermantel.
De buitenkolommen worden versierd met beelden van de negen Belgische provincies. Zij staan in volgende rangschikking (beginnende aan de wenteltrap en tegen de wijzers van het uurwerk in) :
- Provincie Namen (door Th. Vincotte), afgebeeld door de Metallurgie. De emblemen zijn het zambbeeld, de hamer, enz...
- Provincie Luxemburg (door A. Desenfans), afgebeeld door de jacht. De onderdelen zijn : een boog, een pijl en een neergeschoten hert.
- Provincie Luik (door A. Fassin) afgebeeld door wapens.
- Provincie Limburg (door A. Van Rasbourg) de kenmerken zijn een schoof aren, een sikkkel en een liggende koe.
- Provincie Antwerpen (door F. Deckers). Of Het Zeewezen en de Handel. De afbeelding draagt een harnas en een muurkroon (kroon met de vorm van stadsmuren. Zij werd gegeven aan de dapperste Romeinse soldaten). Beide zouden verwijzen naar de vroegere omwalling van de stad. Aan de voet van het beeld, symbolische afbeeldingen van de schilderkunst, de Handel, de Scheepvaart. Een vaas stelt de Schelde voor.
- Provincie Brabant, of het Koningschap (door Ch. Van Der Stappen), met scepter en kroon.
- Provincie Oost-Vlaanderen (door G. Van Der Linden) stelt de Spinnerij en de Tuinbouw voor.
- Provincie West-Vlaanderen (door H. Pickery). De kenmerken zijn : visnetten en vissen.
- Provincie Henegouwen (door Ch. Brunin). Afgebeeld door werktuigen van de mijnwerker. (o.m. een mijnlamp).

G. Houtstont maakte de versieringsbeeldjes.

De tekst op het standbeeld luidt : " A Leopold I. La Belgique reconnaissante. Monument érigé par souscription nationale/ Aan Leopold I. Het erkentelijke België. Gedenkteeken opgericht bij nationale inschrijving."

(*) De biografie van de beeldhouwers wordt verder gegeven.

2. Monument van de Arbeid.

- De Troozsquare - begin Havenlaan (stond voordien langs de andere kant van het kanaal aan de Werkhuizenkaai)
- Beeldhouwer Constant Meunier.
- Architect Mario Knauer
De beelden werden niet ineens gemaakt. Zij dateren uit verschillende jaren, maar werden samengebracht voor deze hulde aan de arbeid.
- De onthulling had plaats in 1930.
- Bovenaan staat de Zaaier (brons)
- Vier reliëfbeelden stellen de Industrie, de Haven, de Mijn en de Dogst voor (steen). Normaliter komen de reliëfbeelden uit de wand naar voren. Een van de onderwerpen liet Meunier toe omgekeerd te werken. De beelden die de Mijn voorstellen werden in de wand uitgewerkt, om aldus de koolmijn realistisch te doen overkomen.
- De hoekbeelden zijn de afbeeldingen van : de Moederschap, de Smid, de Voorvader en de Mijnwerker (brons)
- Tekst : "Au Travail/Aan de arbeid".

3. Fontein de Brouckère

- Palfijnlaan (stond voorheen aan de Naamse Poort . Tot het in 1957 weggenomen werd, om de aanleg van de tunnel en de kleine ring mogelijk te maken.)
- Architect is H. Beyaert, van wie ook het oude gedeelte van het gebouw van de Nationale Bank is en dan ook op de briefjes van 100 frank afgebeeld staat.
- Beeldhouwers zijn : E. Fiers (beeld van Brouckère, Neptunus en zijn vrouw Amphitritegod en godin van de zee, met dolfijnen die hun strijdwagen voorttrekken); P. L. d'union of dunion (groep van drie kinderen met kransen) en Georges Houtstont (waterspugers en de rest van de versieringen).
- de Brouckère-Charles, M.J.G. (Brugge 18/1/1796 - Brussel 20/4/1860) Liberaal politicus. Jurist. Hoogleraar aan de U.L.B. Lid van de Staten-Generaal tijdens het Hollands bewind en van het Belgisch Nationaal Congres. Lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Meermaals minister. Was ook directeur van de "Banque de Belgique". Werd in 1847 gemeenteraadslid van Brussel en in 1848 burgemeester van Brussel en bleef dat tot zijn overlijden.
- Op de rugzijde van het monument staat een uitvoerig overzicht van zijn (ook militaire) carrière(eentalig Frans).
- Naast de fontein staan tweetalige teksten :

GEBOREN TE BRUGGE OP 18 JANUARI 1796
WAS BURGEMEESTER VAN BRUSSEL
VANAF 1848 TOT 1860
DEZE FONTEIN TE ZIJNER ERE OPGERICHT
AAN DE NAAMSE POORT IN 1866
WERD TEN GEVOLGE VAN DE WERKEN
AAN DE LANEN VAN DE KLEINE RING
UIT ELKAAR GENOMEN EN ALHIER
HEROPGERICHT IN 1978

4. Fontein met Neptunus

- Aan kruispunt van de Dikkelinde (einde autoweg Antwerpen-Boom-Brussel).
- Is copie van het Neptunusbeeld van de Vlaamse beeldhouwer Jan Van Bologna (16e eeuw) dat prijkt op de Piazza Maggiore e del Nettuno in Bologna. Het afgietsel werd door Leopold II besteld (onthulling in 1903). Om de materie van het monument tegen het gure weer te beschermen, wordt het elke winter ingekapseld.
- afbeelding : Neptunus, god van de zee. Met drietand, voet op zeemonster; vier putti spelend met vissen in de armen, vier waterspuwende putti-hoofden; meerminnen (water uit borsten spuitend) op dolfijnen; vier waterspuwende leeuwenkoppen (twee maal vier spuwende koppen boven mekaar).

Neptunus

Is de Romeinse god van de zee en het water. Zoon van Saturnus en broer van Jupiter en Pluto. In zijn paleis in de diepten van de zee hield hij zeepaarden gevangen, die zijn strijdswagen over de golven dienden voort te trekken. Waarschijnlijk werd hij in de Romeinse mythologie overgenomen van de Grieken, bij wie zijn naam Poseidon zou geweest zijn. Wordt meestal met een drietand afgebeeld (ook zo in Laken).

5. Monument i.v.m. kanaal

- Vilvoordelaan/Leeuwstraat. (Stond vroeger aan het begin van de Leopold II-laan (aan het kanaal).
- Monument gewijd aan de schippers, de werkers aan het kanaal, en de overhandiging door Maria van Bourgondië van de toelating om het kanaal te graven.
- Beeldhouwer : A. De Wever.

Het kanaal

In de middeleeuwen gebeurde de bevoorrading van Brussel langs het water via de Zenne. Maar deze grillige en bochtige rivier volstond op een gegeven ogenblik niet meer om het vervoer naar de groeiende stad te verzekeren.

In juni 1477 had Maria van Bourgondië de toestemming gegeven om een kanaal te graven van Brussel naar de Rupel in Willebroek. Maria van Bourgondië (Brussel 1457- Brugge 1482) - enige dochter van Karel de Stoute en Isabella van Bourbon - huwde in 1477 met Maximiliaan van Oostenrijk (1459-1519). Zij overleed zeer jong aan de gevolgen van een val van haar paard tijdens een valkenjacht (in 1979 werd haar graf te Brugge ontdekt).

Maximiliaan was regent na haar dood en opnieuw na deze van hun zoon Filips de Schone in afwachting dat hun kleinzoon Karel V de Grote zou regeren. Laatstgenoemde bevestigde de toelating om het kanaal te graven (november 1531). Maar de Mechelaars en de Vilvoordenaars zorgden voor allerlei moeilijkheden. Zij vreesden immers voor het verlies van hun welvaart en voor de tolrechten die zij inden op het vervoer over de Zenne.

Maar in 1550 namen de werken dan eindelijk een aanvang. In 1561 was de aanleg voltooid.

Over de verdere geschiedenis van het kanaal kan nog heel wat verteld worden. Wellicht kan een Laca-lid zulks in de nabije toekomst doen (hierbij niet vergetend dat het kanaal eens leegliep in de Zenne, hetgeen door Karel Van de Woestijne beschreven werd als journalist van een Nederlandse krant.

Dat de binnenschippers op een monument afgebeeld worden is niet verwonderlijk, gezien de belangrijke rol die zij gespeeld hebben in de ontwikkeling van het voor Brussel zo belangrijke kanaal. Het is dan ook evenmin verwonderlijk dat op het grondgebied van Laken (waar een groot gedeelte van de haven gevestigd is) een school voor schipperskinderen opgericht werd : de (provinciale) school Jean Dubrucq (gevestigd aan de Claessensstraat). Helaas wordt deze school binnenkort gesloten (door de provincie). Misschien zal de Vlaamse Gemeenschap haar voor een gedeelte overnemen. De Franstalige afdeling wordt sowieso opgeheven.

In de volgende editie vindt u de :

Beknopte biografieën van beeldhouwers in Laken.